

Отворено писмо до министър председателя на Република България

Правителството трябва бързо и окончателно да закрие компрометирания проект АЕЦ Белене

Уважаеми г-н Борисов, настояваме за Вашата бърза и решителна намеса за прекратяване на лъжите и заблудите, разпространявани от представители на правителството и АЯР чрез медиите в обществото относно перспективите за осъществяване на проекта АЕЦ Белене, както и за прекратяване на източването на държавния бюджет

АЕЦ Белене и лъжливите овчарчета Първа в света нелегална АЕЦ?

Бодрото рапортуване на неистини е практика на министъра на енергетиката независимо дали се отнася до срещи със синдикати, възлищна индустрия или до ядрена енергетика. Изглежда по отношение на АЕЦ Белене правителството живее в паралелна реалност. Преди седмица министър Петкова обяви в парламента обединението на „трите световни лидера в ядрената енергетика“ за участие в проекта (руската "Росатом", френската Framatome и американската General Electric).

Нарече обединение правно необвързващ меморандум между тези компании, без ангажимент за стратегически инвеститор, какъвто всъщност се търси според процедурата обявена от правителството.

Европейската Комисия (ЕК) изпрати писмо-отговор до адвокат Албена Белянова от името на изпълнителния заместник-председател Вестегер, както и на комисарите Симсон, Бретон и Синкявичюс по казуса за статута на АЕЦ Белене. В писмото са посочени много ясно фактите и моментното състояние на този проект според законите и изискванията на ЕС.

По навик, представители от Министерството на енергетиката и Агенцията за ядрено регулиране (АЯР) побързаха да преиначат и омаловажат фактите, като заявят че не е нужно издаването на нов лиценз на централата за да заблудят обществото, явно без да са прочели писмото.

Може би министерство на енергетиката се надява да построи първата в ЕС нелегална АЕЦ ?

Всъщност ЕК дава много важна информация в своя отговор и поради голямото значение на фактите за бъдещето на проекта се налага да разясним основните акценти в писмото, като ги цитираме коректно за да запознаем обществото, правителството и АЯР с реалната ситуация. Защото становището на ЕК предполага конкретни действия от българското правителство.

Позицията на ЕК накратко е следната:

1. Въпреки подновяването на проекта през юни 2018 г. по информация на ЕК до момента не са предприети нови действия във връзка с регулаторния процес, т. е. проектът е на етап издаване на заповед за одобряване на техническия проект от председателя на АЯР;
2. През 2019 г. службите на Комисията обосновават са отговорили на Теменужка Петкова, като са изразили становището, че планираният нов инвестиционен проект следва да бъде

ЗА ЗЕМЯТА е независима неправителствена организация, част от "Приятели на Земята" (Friends of the Earth) и член на международните организации CEE Bankwatch Network (Мрежа за наблюдение на Международните финансови институции за Централна и Източна Европа), ZWE (Нулеви отпадъци – Европа), GAIA (Глобално обединение срещу инсинераторите), както и на националните Коалиция „За да остане природа в България“, „Българска антиядрена коалиция“, „България без цианиди“, „Коалиция за устойчиво ползване на фондовете на Европейския съюз“ и Коалиция за климата - България.

предмет на изцяло ново съобщение съгласно член 41 от Договора за Евратом, а не на допълнение към съобщението от 2007 г., т.е. изказванията на министъра на енергетиката, че не е необходима нова нотификация на ЕК, а е достатъчно допълнение към нотификацията, не кореспондира на изразеното от ЕК становище;

Министър Петкова игнорира този отговор на ЕК, вместо да задейства необходимите процедури. Странно е че тя все още е на поста си.

3. Понастоящем службите на Комисията са **в процес на оценяване на съответствието на независимостта** на компетентния регулаторен орган – Агенцията за ядрено регулиране и в случай че бъде установено нарушение на Директивата за ядрена безопасност (член 5, параграфи 2 и 3), ЕК има право да започне производство за установяване на нарушение срещу България;

4. Проектът за АЕЦ „Белене“ не е бил предмет на партньорска проверка от ЕС въз основа на спецификациите на направените стрес тестове за оценка на безопасността от 2011 г. след аварията във Фукушима. След представянето на новото съобщение за проекта, **Комисията ще разгледа и въпроса за сеизмичността въз основа на последните оценки на безопасността.** Т.е., след представяне на задължителната нова нотификация на ЕК, проектът ще бъде оценен и съобразно новите критерии за оценка на безопасността.

5. Съответствието на българската нормативна уредба с разпоредбите на Директивата за ядрена безопасност относно **прозрачността на процеса на вземане на решения при лицензирането на ядрени инсталации се оценява понастоящем от ЕК.** Решението на МС за рестартиране на проекта не беше подложено на обществено обсъждане, въпреки че през 2013 г. бе проведен референдум и прието решение на Народното събрание за окончателно прекратяване на проекта.

6. Публикуването на поканата за заявяване на интерес за стратегически инвеститор в *Официален вестник на ЕС* не може да води до заключението, че **Европейската комисия е одобрила проекта**, че той отговаря на всички правни изисквания, една обикновена публикация на покана за заявяване на интерес в Официален вестник на ЕС не означава, че проектът попада в обхвата на директивите на ЕС относно обществените поръчки. Публикацията следва да се разглежда като начин за повишаване на публичността и прозрачността на поканата в целия Съюз. Т.е. публикуването на поканата за процедурата за избор на стратегически инвеститор, което многократно се изтъква от министъра на енергетиката, по никакъв начин не означава, че законовите изисквания са спазени.

7. Възможността за диверсификация на доставките на ядрено гориво ще бъде разгледана при оценката на новата нотификация до ЕК. В писмо на министъра на енергетиката до ЕК е посочено, че България ще си сътрудничи с Агенцията за снабдяване към Евратом. Видно обаче от поканата за участие в процедурата за избор на стратегически инвеститор, доставчикът на ядрено гориво е предопределен.

8. Проектно-договорът / проектно-споразумението със Стратегическия инвеститор за изграждане на АЕЦ „Белене“ **следва да бъде съобщен на ЕК**, на основание член 103 от Договора за Евратом. Т.е. ще бъде разгледан и оценен от ЕК.

9. **Ако проектът „Белене“ подлежи на промени, ще трябва да се извърши нова ОВОС или скрининг** в съответствие с Директива 2011/92/ЕС относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда, изменена с Директива 2014/52/ЕС. ОВОС е от 2004 г. Според обявените планове на правителството за използването на управляващи системи на Фраматом и на турбогенератор на Дженерал Електрик това са сериозни промени и следователно налагат провеждане на нова процедура за ОВОС.

10. Според наличната за ЕК информация предмет на поканата е придобиването на акции в бъдещо дружество, което не представлява строителство, продукт или услуга по смисъла на

ЗА ЗЕМЯТА е независима неправителствена организация, част от “Приятели на Земята” (Friends of the Earth) и член на международните организации CEE Bankwatch Network (Мрежа за наблюдение на Международните финансови институции за Централна и Източна Европа), ZWE (Нулеви отпадъци – Европа), GAIA (Глобално обединение срещу инсинераторите), както и на националните Коалиция „За да остане природа в България“, „Българска антиядрена коалиция“, „България без цианиди“, „Коалиция за устойчиво ползване на фондовете на Европейския съюз“ и Коалиция за климата - България.

директивите на ЕС в областта на обществените поръчки. **Поканата за заявяване на интерес не може обаче да се разбира като средство за подбор на икономически оператор, който сам би извършил строителните работи или предоставил услугите или доставките, свързани с изграждането на АЕЦ „Белене“, тъй като това би могло да представлява заобикаляне на директивите на ЕС относно обществените поръчки.** Т.е. предоставянето на доставки и услуги в рамките на процедурата за избор на стратегически инвеститор може да доведе до започване на производство за установяване на нарушение срещу България.

Според нас, благодарение на конкретните въпроси на адвокат Албена Белянова това писмо-отговор на ЕК дава чудесна възможност да се разбере абсурдността на твърденията че АЕЦ Белене е възможен и изгоден за страната проект, както и че имаме готов лиценз и разрешителни с които ще улесним инвеститора. Позицията на ЕК ясно показва че предстои дълъг процес на узаконяване на проекта, поредно отлагане на строителството, което ще докаже за пореден път неговата икономическа несъстоятелност. Този проект е морално остарял още преди да започне строителството с оглед на бързото развитие на ВЕИ технологиите, енергийната ефективност в целия свят и специалната подкрепа на ЕК за енергиен преход.

Предлагаме на правителството:

- Да обяви окончателен край на зомбито АЕЦ Белене, като прекрати процедурата за избор на стратегически инвеститор и обяви международен конкурс за създаване на индустриална, безядрена зона на площадката на централата с използване на изградената инфраструктура.

Това ще доведе до спиране на източването на парите на данъкоплатците. Предоставянето на площадката за индустриална зона ще бъде възможност за връщане на част от направените досега инвестиции. От За Земята настояваме вече над 20 години за този подход.

- Да има по-дългосрочна визия за развитието на енергийния сектор от изборите през следващата година

- Да заложи на развитие на енергийна ефективност, децентрализация на производството на енергия и достъп на отделните домакинства до ВЕИ

- Отказ от енергийните мега проекти които спъват пазарния принцип на развитие на сектора и развитието на конкуренция

- Министерство на енергетиката и цялото правителство трябва да положат големи усилия, да съберат всички заинтересовани страни и да се възползват по най-добрия начин от възможностите за увеличено финансиране с европейски средства на справедливия енергиен преход в България. Да подготвят по най-добър начин национален и регионални планове за икономическа трансформация на въглищните райони.

- Възможностите за финансиране чрез Зелената сделка, Фондът за справедлив преход, Фондът за икономическо възстановяване на ЕС след Covid кризата, React EU, Invest EU ще бъдат предоставяни главно на конкурентен принцип в рамките на ЕС. Ще се оценява качеството на плановете и проектите, повече средства ще получат демонстриралите по-голям капацитет и визия за нисковъглеродно икономическо развитие кандидати от държавите, регионите и бизнеса.

- Прекъсване на корупционните практики в сектор енергетика и обслужването от държавата на интересите на олигарси

Тодор Тодоров-За Земята
координатор на проекти в направление Енергия и климат, Справедлив
енергиен преход
За контакти:
t.todorov@zazemiata.org
Моб: 0887122801

ЗА ЗЕМЯТА е независима неправителствена организация, част от "Приятелите на Земята" (Friends of the Earth) и член на международните организации CEE Bankwatch Network (Мрежа за наблюдение на Международните финансови институции за Централна и Източна Европа), ZWE (Нулеви отпадъци – Европа), GAIA (Глобално обединение срещу инсинераторите), както и на националните Коалиция „За да остане природата в България“, „Българска антиядрена коалиция“, „България без цианиди“, „Коалиция за устойчиво ползване на фондовете на Европейския съюз“ и Коалиция за климата - България.